

CYATJA

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 10. ZVEZEK.

† Jakob kardinalj Missia, knez nadškof goriški	289.
Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Dvaindvajseti dan. Kako je bil sv. Frančišek miroljuben	291.
Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.	
XI. pogl. Poniževanje služabnice božje	295.
Vsa lepa si, Marija !	300.
O spovedi iz pobožnosti. (Dalje.)	304.
Brat Julijan iz Spire. Njegova dela. (Dalje)	306.
Življenje sv. očeta Frančiška, sestavljeno v 13. stoletju (Dalje)	311.
Častivcem lurške Matero božje	315.
Dopis. Iz Lazov.	317.
Redovna knjiga.	318.
Priporočilo v molitev	318.
Zahvala za vslišano molitev	320.
Naznanilo	320.

V GORICI

Hilarijanska tiskarna

1902.

Knjižne novosti.

Spomenica ob dvestoletnici uršulinskega samostana v Ljubljani. 1702.—1902.

Časti vredni uršulinski samostan je izdal o slovesni priliki to lepo in jako mikavno knjižico ki so je bili gotovo veseli vsi, ki jim je prišla v roke. Tudi mi izrekamo časti vrednim gospem zanjo priserčno zahvalo.

A. Janežičeva Slovenska slovnica. Osmo predelana izdaja. (Konec).

Glede opravičenosti pisave z *v* sodimo torej: kakor je prav v besedah *dêlavъn*, *dêlavnik*, *delavnica*, tako mora biti prav tudi v drugih besedah s temi končnicami, ako so izvedene tako, kakor te. Te so, kakor je znano, iz verbalnega adjektiva *dêlavъ*, ki je ohranjen v stari slovenščini. Tudi naša slovenščina je morala imeti nekedaj več takih pridevnikov. Dva, ki zdaj nista v navadi, sem navel iz pridig p. Rogerija: *vojskovavi* in *zapovedovavi*. Zdaj govorimo take pridevnike skoraj le podaljšane z *-ъn*, *-na*, *-no*. Kakor za stsl. *dêlavъ*: *dêlavъn*, tako pravimo za hrv. *hladiv*, č. *chladivý* (kühlend): *hladivъn*, za č. *dávavý* (geberisch): *dajavъn*, za *kazivý* (verderblich): *kazivъn*, za *obmekčivý* (erweichend): *mečivъn*, za *vodivý* (leitend): *vodivъn*. Blizu sploh v rabi je zdaj pri nas vsaj beseda *hladivъn* in *v v njej* je *v* navedenem imenovavniku razločno ustnično-zobni, torej pravi *v*, ne *w*, ki bi mogel liti iz *ł*. Pa tudi v ostalih primerih mora biti tak; o kaki razliki mej *v v hladivъn* in *v v mečivъn* in ostalimi ne vemo ničesar, ne mi, ne naši predjiki. Vodnik piše v svoji „Pismenosti“ §. 151:

„Perstavik *aven* namest glagolskega *am*, *vaven* namest *ujem*, *iven* namest *im* poménio delavne stvari, kakor: obêtaven, bojvaven *vodiven*, mečiven, hladiven. — *aven* dalje pomeni nékam namenjene stvari, kakor: pisaven (papir)“.

V poslednjem primeru morebiti *v* ni prvoten. Murko, ima za Schreiffeder: *pisatno* pero (prim. č. *psáci* iz *psátjî*), kar je na Kranjskem spodrinila navadniša končnica. V ostalih primerih pa ni nikakeršne opravičene dvojbe o prvotnosti glasu *v*. In te končnice so bile Vodniku tako domače, da jih je porabil za veliko množico novih besed v svoji slovniški terminologiji: *imenavaven* (nominativus), *rodiven* (genitivus), *dajaven* (dativus), *toživen* (accusativus), *klicaven* (vocativus), *skazaven* (locativus), *sturiven* (instrumentalis), *nesklanjaven* (indeclinabilis), *doveršiven* (perfectivus), *prehajaven* (transitivus), *kazaven* (demonstrativus) itd.

Za imena padežev bi bil imel seveda pač le določno obliko rabiti: *imenovavni*, *rodivni* itd., ali pa naravnost substantivirati pridevnike, kakor so storili poznejši: *imenovavnik*, *rodivnik* itd. Tako piše n. pr. Malavašič v svoji „Slov. slovnici“ l. 1849, tako tudi še Janežič v 3. izd. svoje l. 1864 (in morebiti še pozneje v kateri). O končnici, *-en* (*-na*, *-no*) pa piše v tej izdaji:

„Ta končnica se pritika glagolom na nedoločnikovo osnovo, ali na koren ali pa na deležnike; torej je različna po pomenu;

a) nedoločnikovi osnovi nedoveršnih glagolov pritaknjena (zev se zapre z glasnikom *v*) je vselej *djavnega* pomena, n. pr. *daja* — *dajaven* (*dajavna*, *dajavno*), *kaza* — *kazaven*, *obeta* — *obetaven*, *ponavlja* — *ponavljaven*, *prehaja* — *prehajaven*; *terpe* *terpeven*, *velé* — *veleven*; *hladi* — *hladiven*, *meči* — *mečiven*, *svoji* — *svojiven*“.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIX. tečaj.

— ❁ V Gorici 1902 ❁ —

10. zvezek.

Jakob kardinalj Missia, knez nadškof goriški.

Ko smo proti koncu lanskega leta, v 6. zvezku tega tečaja „Cvetja“, napovedali 25. leto papeštva svetega očeta Leona XIII., smo mimogrede omenili tudi „pervega tretjerednika slovenskega“, ki naj bi letos, kaker smo želeli, svetemu očetu, ko prvemu tretjeredniku sedanjega časa sploh, predstavil odposlanstvo slovenskega naroda, ko „naroda tretjega reda“.

In zdaj „pervega tretjerednika slovenskega“, na bridko žalost našo, ni več mej nami; v svetišču na Sveti Gori počivajo njegovi telesni ostanki.

Mi tu ne bomo popisovali nagle smerti in slovesnega pogreba prevzornega in ljubljenege našega kneza nadškofa, kardinalja Missia, po njegovem vzvišenem dostojanstvu kar gotovo pervega slovenskega tretjerednika; oboje so že obširno popisali časopisi, ki izhajajo hitreje, kaker je mogoče „Cvetju“; znano je torej vže davno pač tudi našim bravcem.

Povemo pa, in smo že povedali, kar mnogim morda ni bilo znano do zdaj, da je bil namreč kardinalj Missia tudi ponižen tretjerednik sv. Frančiška, torej z našimi ljubimi bravci tudi v tej posebni bratovski zvezi.

Kaj hočemo še povedati o rajnem kardinalju?

Dobrote, ketere je storil nam, ketere je storil slovenskemu narodu, ketere je storil sploh in posameznim katoliškim kristijanom po škofijah, kamer ga je bila postavila previdnost božja, te dobrote se z malo besedami ne dajo popisati; znane pa so vsem našim ljubim bravcem vsaj toliko, da se bo brez dvojbe vsaki čutil dolžnega v svojih molitvah hvaležno se spominjati velikega moža, ki nam ga je Bog po svojem skrivnostnem sklepu vzel, ko bi ga bili še dolgo dolgo potrebovali.

Na nagloma je vmerl; vender smemo biti prepričani, da je vmerl dobro pripravljen.

Ali mu torej ni treba naših molitev? — Upamo, da mu jih ni treba, upamo, da je že pri Bogu. Ali hvaležnost naša nas mora priganjati k molitvi zanj, in ta molitev pred Bogom ne bo zgubljena.

Kaker pa verni kristijan za svoje ljube rajnike najlažje in najbolj goreče moli na njih grobeh, na tihem, mirnem pokopališču, tako, upamo, da bodo pobožni Slovenci od blizu in daleč radi hodili tudi na grob svojega prvega kardinalja, in če je bila naša Sveta Gora že dozdej tako priljubljena slovenska božja pot, upamo, da bo še tolikanj bolj v prihodnje, da bo v resnici prvo, vsem milo in ljubo skupno svetišče našega pobožnega naroda, skupno ognjišče, s ketelega se bo širil ogenj navdušenja za vero Kristusovo, za cerkev rimsko-katoliško po vsej naši domovini. Tako bo nadaljeval naš kardinalj, za kar se je trudil v življenju, tudi še po smerti, tudi še iz groba, ki bo ostal častitljiv narodu slovenskemu, dokler mu Bog ohrani vero pravo in pamet zdravo.

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

— (Posnel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Patriarca S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Dvaindvajseti dan.

Kako je bil sv. Frančišek miroljuben.

1.

Odkar je edinorojeni sin Božji človeško natoro nase vzel in so pri njegovem rojstvu nebeški angelji prepevali: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje“, je nebeški odrešenik sam večkrat ljudem mir želel. „Pojdi v miru in nikar več ne greši“ je govoril tistim, katerim je telesno in dušno zdravje povernil; „mir bodi z vami“ je pozdravljal aposteljne in učence, ko je med nje prišel; „mir bodi tej hiši“ je bil pozdrav, s katerim naj bi po njegovem povelju oznanjevalci svetega evangelija pozdravljali hiše in njih prebivavce. Preden je šel v terpljenje in smert je žalostnim aposteljnem tolažljivo rekel: „Svoj mir vam dam, svoj mir vam zapustim, ne kaker ga svet da, vam ga jaz dam.“ Kolike vrednosti mora tedaj za človeka biti oni mir, oni pokoj duše, ko ga je sam Sin Božji tako visoko cenil! Sv. Duh govori v bukvah pregovorov: „Več je vreden košček suhega kruha v miru vžit, kaker pa z bogastvom napolnjena hiša brez miru“. Te besede so sv. Efrema tako navdušile, da je cel slavospev svetemu miru napisal: „O mir, ti pospešuješ srečo pobožnega človeka! o mir, ti si učilišče iz nebes! o mir, ti si pot v nebeško kraljestvo! o mir, ti si oče pravega obžalovanje! o mir, ti si prijatelj resnične pokore! o mir, ti si zercalo, v katerem človek vidi svoje grehe in nepopolnosti! o mir, ti imaš za tovariša ponižnost! o mir, ti človeka pelješ do pravega pokoja!... Ti počitek duše, sladki jarem in lahka teža, ki okrepčaš in nosiš onega, kateri tebe nosi; ti veselje duše in

serca; ti berzda za oči, za učesa, za jezik; ti sovražiš nepamet, ti si oče pobožnosti in bogaboječnosti; ti zatiraš hudobna nagnjenja in podpiraš vse čednosti; ti prijatelj svetega vboštva, ti Kristusov vert poln naj sladkejšega sadja...“ — Od več bi bilo še več govoriti o veliki dobroti svetega miru!

2.

Sv. Frančišek, kaker smo že v dosedanjih premišljevanjih spoznavali, je vse čednosti ljubil in si je prizadeval jih v koliker mogoče popolni stopnji imeti; enako je pa tudi sveto miroljubnost visoko čislal, tako da ga v resnici smemo imenovati „aposteljna miru“, in tudi v tej reči pravega posnemovavca kralja miru, Jezusa Kristusa. Komur so kolikaj znani tisti časi, v katerih je sv. Frančišek živel, ta ve, kako je takrat povsod, zlasti pa na Laškem prevladoval nemir, in nesterpljivost in mejsebojno meščevanje, kako je vsaka stran zgodovine tedanjega časa omadeževana z nasilstvom, uboji in prelivanjem bratovske kervi. Sv. Frančišek, poln ljubezni do Boga in do bližnjega, je precej po svojem spreobrnjenju začel tem nemirnim duhovom, ki so se mej seboj preganjali in neusmiljeno klali, mir oznanjevati. Sv. Bonaventura pripoveduje, da je vsako svojo pridigo začel sè sledečimi besedami: „Gospod vam daj svoj mir“ in mej pridigo je svojim poslušavcem pogostokrat mir, edinost in ljubezen priporočal. Svoja pisma je tudi s tem začental, da je mir voščil tistemu, kateremu je pisal. Keder je zvedel, da je v kakem kraju nemir in sovraštvo, berž se je odpravil tja in ni odnehal, dokler ni razburjenih duhov sprijaznil in pomiril, in tako se je zgodilo, da se niso samo posamezni ljudje in cele družine mej seboj spravile, ampak tudi mesta in države so odložile mejsebojno sovraštvo. Ko je svoje perve učence po svetu poslal, jim je rekel: „Pojdite, ljubi bratje, in oznanjujte mir po svetu!“ In neki drugikrat, ko je mnogo svojih bratov odposlal mej ljudstva, jim je mej drugim tudi takole govoril:

„Oznanjujte mir in imejte ga ne samo na jeziku, ampak tudi v sercu, da, še bolj v sercu, kakor na jeziku. Varujte se koga razžaliti ali mu kako pohujšanje dati, potrudite se pa z miroljubnostjo vse nepeljavati k ljubezni in edinosti“. Nam vsim pa, ki smo v njegovem redu, daje tole opominjevanje: „Opominjam vse brate v Jezusu Kristusu, da, keder gredo po svetu, naj se ne prepirajo in ne kregajo z besedami . . . ampak naj bodo krotki, miroljubni, poterpežljivi in ponižni. V katero hišo koli bodo stopili, naj rečejo: Mir bođi tej hiši“. — Tako vidimo, da je vse, kar je sv. Frančišek delal ali govoril, oznanjevalo sveti mir, mir z Bogom, mir z ljudmi, mir sè seboj samim, povsod in vedno le mir, mir!

3.

Poslušajmo tedaj tudi mi njegovi otroci, kar nas naš sv. oče uči, ko nam z besedo in sè zgledom sveti mir priporoča. Spominjajmo se, da sveta miroljubnost ni samo čednost, ampak tudi sad čednosti in če hočemo sami mir imeti in ga drugim podati, moramo najpervo sami z Bogom v miru živeti. Če bi se kedaj zgodilo, da bi nam vest kak greh očitala, se moramo hitro z Bogom sprijazniti, ga odpuščenja prositi in v bodočnosti bolj na se paziti, ker greh in mir ne moreta skupaj biti v našem sercu, ker Gospod po preroku Izaiju govori: „Grešnik nima miru“. Če nam pa vest dobro spričevalo daje, da smo namreč, koliker nam je mogoče z Božjo pomočjo brez posebnega greha, o, potem se potrudimo, vedno v tem srečnem stanu ostati in tako nam svetega miru ne bode primanjkovalo, ker sv. Duh govori: „Oni, ki Božje zapovedi spolnjujejo, uživajo mnogo miru“. Ljubimo tedaj sveti mir in spominjajmo se, da se mnogokrat sveti mir kali tudi v tistih krajih in mej tistimi ljudmi, kjer bi moral kakor v svojem kraljestvu vladati. Prenašajmo iz ljubezni do Boga in iz ljubezni do svetega miru eden družega slabosti, razžaljenja, krivice. Varujmo se, da ne bomo nesloge ali prepira

vzročevali, in keder vidimo, da je kedo neslogo ali prepirkje zasejal, prizadevajmo si na vso moč, da ta nesrečni plevel s korenino izrujemo; ako v kakem samostanu ali v kaki kerščanski hiši in družini ni miru, zastopnosti in ljubezni, tam tudi ni prave sreče. Potrudimo se, da bomo imeli ljubezen, poterpežljivost in ponižnost, in s temi bomo imeli tudi mir; in ako smo z Bogom, z bližnjim in sami s seboj v miru, potem ga bomo tudi drugim lahko uspešno priporočevali in jim ga dajali.

Z g l e d.

Koliko je sv. Frančišek dosegel z oznanjevanjem miru, nam pričuje sledeče sporočilo: „Jaz Tomaž, veliki dijakon stolne cerkve v Spletu, sem videl leta 1220 v Bolonji sv. Frančiška, ko je na praznik vnebovzvetja prečiste device Marije na očitnem tergu mesta pridigoval zbrani neštevilni množici. Govoril je o angeljih, o ljudeh in o hudobnih duhovih in o teh bitjih tako učeno in doveršeno pridigoval, da so se mu pričujoči učenjaki čudili, ker si niso mogli misliti, kako da more tako priprost in neučen človek tako globoke misli imeti in jih tako učeno izražati. Pri vsem svojem govoru pa je samo to namerjaval, da bi v poslušavcih zbudil ljubezen do miroljubnosti, da bi vničil prepire, sovraštva in nemire, ki so takrat mej njimi vladali. Njegova obleka je bila siromašna, in vse njegovo obnašanje polno ponižnosti; pa Bog je njegovim besedam toliko moč dajal, da se je mnogo vovražnikov sprijaznilo in v miru spravilo. Ljudstvo je bilo tako navdušeno in polno spoštovanja do svetnika, da so se okolu njega drenjali in se je vsaki srečnega štel, ako se je mogel le roba njegove obleke doteknuti“. To more pač le tisti doseči, ki mir ljubi in ga tudi drugim oznanjuje.

Pravilo sv. Frančiška: „Ta je pravi služabnik Božji, kateri mir ljubi in ga ne ruši“.

M O L I T E V .

Bog miru in tolažbe, ponižno te prosim, da bi v mojem sercu vedno vladal mir s teboj in bi te nigdar s kakim grehom več ne razžalil; da bi v mojem sercu bil tudi mir z menoj samim, in bi v vsih skušnjavah bridkosti in težavah ohranil mirno svojo dušo; pa tudi z bližnjim da bi vedno v miru in edinosti živel, njegove slabosti poterpežljivo prenašal, in mu razžaljenje radovoljno odpuščal. Naposled te prosim z besedami sv. matere katoliške cerkve: „Daj nam mir v teh naših časih, ker nimamo družega, ki bi se za nas bojeval, kaker tebe, o Gospod, naš Bog!“ Daj nam, da se po miru sedanjega časa preselim v nebesa uživati tisti popolni in večni mir, v katerem bomo tebe ljubili in hvalili ne vse veke. Amen.

Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.

P. A. M.

XI. Poglavlje.

Poniževanje služabnice božje.

O pravem otroku božjem veljajo besede preroka Izajije: „Pognalo bo korenino spodaj, in bo rodilo sad zgoraj.“ IV. b. kralj. 19, 30, to je, v ponižnosti se ponižuje, pa povišan bo v milosti in zasluženju in ko rodovitno drevo v vertu božjem okrašen sè „sadjem luči“, s čeznatornimi čednostmi in neumerljivim zasluženjem.

Da se z milostmi obogatena duša reši padca satanovega, kateri se je hotel povzdigniti, ko bi se bil imel ponižati, ni zanjo drugega pripomočka, kaker da sama v sebi toliko manjša postane, koliker ima po milosti večja postati v Bogu. Kaker se na tehtnici ena stran ponižuje in druga vzdignje, tako se mora duša sama v sebi poniževati, da se toliko bolj k Bogu povzdiguje. Kaker uči sv. Gregor se ponižni vzdigujejo proti nebu, ker se sami globoko ponižujejo, prevzetni se pa v globočino pogrezujejo. Lahko si mislimo, da se je pri bl. Krescenciji tudi taka ponižnost ne- navadno razodevala.

Ona je vedela, kako nespametno bi bilo poslopje za večnost postaviti na drugo podlago, kakor na ponižnost, katero nas je Kristus, edino modri mojster, z besedo in zgledom učil. Zato je ona večkrat ponavljala besede Gospodove: „Učite se od mene, ker sem krotak in iz serca ponižen“ in pristavila je: „Na tej skali, ki je Kristus, morajo biti postavljene vse naše čednosti“.

Reči je hotela, da mora človek, ako se poniža do globočine svoje pregrešnosti, priti do Kristusa in na tej podlagi more zidati.

Dobro je spoznala bistvo te skrivnostne čednosti. Rekla je: „Ponižnost ni v tem, da bi človek pobešal glavo in le govoril ponižno, temveč, da spozna svoj nič, svoje grehe, in pa veličastvo božje in ravno zaradi tega prezira in se ne zmeni za to, da bi ga ljudje častili in ljubili“.

Za to luč spoznanja samega sebe in spoznanja Boga je vedno prosila in govorila sè sv. Avguštinom: „Gospod, o da bi spoznala sebe in spoznala tebe“. V koliki meri je postala deležna te luči, spoznamo iz molitvice, katero je molila po storjenih dobrih sklepih: „O moj Bog, ti poznaš mojo slabost. Jaz se pogreznem v svoj nič in te prosim, delaj ti v meni in poveličaj se v tvoji nevredni bilki. Stori ti to, kar si mi po svoji milosti dodelil. Amen“. Včasih je rekla: „Kak vzrok more pameten človek imeti, da bi se povzdigoval? Vse hudo in greh pride le od človeka, vse dobro pride pa popolnoma in edino le od Boga. Kedor Boga prav spozna, ga mora čez vse častiti in ljubiti; to spoznanje Boga pa mora roditi popolno zaničevanje samega sebe in svoje ničevnosti“. Vse dobro je torej pripisovala le Bogu, vse hudo in greh le sebi. Kakor vse vode izvirajo iz morja in se vanj vračajo, tako, je rekla, se mora vse dobro le k Bogu vračati.

V tej čednosti je vedno bolj napredovala. Nikjer ni iskala lastne koristi ali razveseljevanja, nikjer povzdigovanja ali časti pri ljudeh. Čim bolj je Bog na nji razodeval svojo radodarnost in dobrotljivost, tem bolj se je ona pogrezovala v nič svoje nevrednosti. Dobro je sicer spoznala velikost in ceno teh božjih dobrot in za nje Boga hvalila; pa pogled na te lepe darove je bil združen sè spoznanjem njene nevrednosti in odgovornosti. Zato je rekla: „Keteremu je veliko dano, od tega se bo mnogo tirjalo“. V svoji globoki ponižnosti se je imenovala največ grešnico na svetu. Tako govorjenje se bo mnogim zdelo neverjetno pretiravanje. Pa pomisliti moramo, da se ni imenovala največ grešnico v tem pomenu, kakor bi bila res storila več in hujše smertne grehe

ko drugi, temuč govorila je tako z ozirom na velike milosti, ketere je obilno od Boga prejerala ter si mislila in tožila, da je tem milostim mnogo bolj nasprotovala, kakor drugi veliko manjšim. Vedeti pa tudi moramo, da svetniki niso na drugih opazovali grehe, ostro pa kaznovali in sodili tudi najmanjši prah lastnih pogrškov.

Blažena devica Krescencija pa je živela v toliki luči milosti, da je v njej majhine pomanjkljivosti na sebi gledala ko velike hudobije in kar razumeti ni mogla, kako jo more kedo še kaj ceniti, ko je vender očitno, da zasluži zaničevanje vseh. Imenovala se je „gnjusobo razdejanja na svetem mestu in se čudila, da ji ljudje namestu zaničevanja še dobrote skazujejo in jo terpe „v svoji sv. družbi“.

Terdila je, da ni noben človek pri tolikih milostih tako reven in hudoben ko je ona, da bi storila največe hudobije, ke bi Bog le en trenutek ji odtegnil svojo milost. Ako je slišala, da je kedo storil velik greh, je rekla: „Jaz bi še bolj globoko padla, kot ta nesrečni človek, ke bi me dobri Bog tako močno ne branil; ke bi bil pa ta človek imel take milosti, ko jih imam jaz, bi bil ti-sočkrat bolj pobožen, ko sem jaz. Kedor stoji, naj gleda, da ne pade“.

Čudila se je, da iščejo ljudje pri njej dobrega sveta ali se priporočajo njeni priprošnji ter rekla: „Kaj pa sem jaz? Grešna, nevedna ženska, nič, slab terst, slamnata bilka, grešen červ! Kaj dobrega se more od tacega červa pričakovati? Vsa moja spretnost je v tem, da grešim“. Najraje se je imenovala „ničvredno slamno bilko“, in rekla, da je to eden največih čudežev, da Bog tako zaničljivo stvar še na zemlji terpi. Večkrat je rekla sestram: „Ljube sestre, ve ne veste kako hudobna sem; nisem vredna, da me sonce obsije, da me zemlja nosi in ne zaslužim kruha, ki ga uživam; zaslužim, da bi me vergli iz človeške družbe“.

Pri tolikem zaničevanju same sebe jo je priganjalo, da se je vedno za vse druge postavljala. Ako je tudi videla očitne pregreške pri sestrah, je rekla, da je vsega tega kriv njen slabi zgled in je prosila prednjico, naj ji za to pokoro naloži. Tudi druge splošne nesreče ali kazni božje, ki so zadele mesto ali deželo, je pripisovala svojim grehom ter prosila Boga, naj vender zavoljo nje drugih ne kaznuje.

V njenem zunanem obnašanju ji je bilo tako rekoč prirojeno, da se je vsakemu rada vmeknila, vsakemu prav dala, mu postregla in slušala ga. Ako le ni bilo zoper določeni hišni red,

se je vselej vsedla na zadnje mesto, v mislih, da je najnevredniša od vseh.

Z vbožci je govorila tako ponižno in spoštljivo, kakor bi bila nevredna biti v njih družbi. Še v starosti je kot otrok vbogala najmlajšo sestro in mesto nje opravila včasih prav težka dela, ji odperla vrata in bila prav vesela, ako je mogla zadnja biti.

Skerbno se je varovala prazne časti; nikedar nikomer ni segla v besedo; rada je vprašala tudi najbolj nevedno in najmlajšo sestro za svet in hitro je vmolknila, ako se ji je vgovarjalo. Tudi kot učiteljica novinek je svoje gojenke rada kaj poprašala in se od njih kaj učila. Njeno priprosto oko je povsod zapazilo kaj dobrega in spodbudnega in zato je mogla reči, da ji vsaka sestra v samostanu daje lep zgled in jo spodbuja.

Tudi v občevanju s zunanji ljudmi se je kaj lepo kazala ta poglobljena čednost nad njo. Vedno je ostala skromna in ponižna, tiha in priprosta. Imenitne osebe, ki so jo obiskavale, niso vedele, kaj bi bolj na njej občudovale, ali njeno ponižnost, ali njeno veliko modrost.

Vse, kar bi ji služilo v čast, posebno pa nenavadne, velike milosti, ketere je od Boga prejemale, je skerbno in modro skrivala; če se je pa kaj tacega zvedelo, se je sramovala in je bila zbegana kot kak otrok, če se ga je zasačilo pri kakem pogršku. Varovala se je vsake posebnosti in nenavadnega obnašanja in zato se ni pri mizi, na koru, pri razvedrilu prav nič od drugih razlikovala. Rada se je šalila in z otroci se igrala kot otrok.

Na vso moč se je bala posvetne hvale. Vse, kar je dobrega storila, je le Bogu pripisovala. „Bog je to storil“ je dejala, „njemu bodi čast in hvala“.

Ko so jo v poznejših letih visoke osebe vedno bolj pogosto obiskavale, je bila zelo žalostna in se je bridko jokala ter rekla, kako se tako imenitni gospodje in gospe nad njo motijo. Le iz pokorščine se je z njimi pogovarjala rekoč, da zna sicer kuhinjsko posodo pomivati, ne pa s tako veliko gospodo govoriti.

Taki obiski bi bili lahko za marisketerega nevarni, da bi se bil prevzel, njej je pa vse to služilo le v večjo ponižnost.

Ni se mogla dovolj načuditi, kako se tako učeni in pobožni gospodje toliko ponižajo, da hočejo „govoriti s tako vbogo, priprosto in nerazumno hčerjo nekega tkalca“. Včasih je pa rekla: „Oh jaz vbožica, kako se moram sramovati pred tako imenitnimi ljudmi, ki so tako pobožni in ponižni, da hočejo priti k revni

tkalčevi hčeri, ali ji pisati. Če sem tudi redovnica, tolike ponižnosti le nimam, Ne morem se načuditi, da le en človek na svetu na me misli, ko sem taka grešnica in prazen nič. Drugi, tudi mej svetom, so tako bogati na čednostih, jaz pa, tako velika grešnica, še sence čednosti nimam in nisem vredna, da bi se jih s perstom doteknila. O, ti me bodo enkrat pred celim svetom osramotili.“

Težko je bežati pred prazno častjo: še težje je pa zaničevanje in zasramovanje z veseljem sprejeti in goreče iskati. Vender o bl. Krescenciji smemo reči, da nobena posvetna gospa ne želi tako svetu dopasti, kaker je ona po zaničevanju hrepenela. Vedno je bila zelo razveseljena in Bogu hvaležen, ako so jo ljudje zaničevali. Nobenega poniževanja ali preziranja se ona ni izogibala, nikedar se ni branila in zagovarjala, čeravno so jo breštevilnokrat po nedolžnem kaj obdolžili ali surovo zmerjali.

Vedno so ji bile pred očmi besede: „Jezus pa je molčal“ in molčala je ter v sercu Boga hvalila. Tudi pri najhujših krivih tožbah, o katerih smo vže slišali, je bila vedno kretko jagnje, prosila je svoje žalivce odpuščenja in rekla: „Ti me bolj poznajo, ko se sama sebe poznam; ke bi vsi z menoj tako delali, bi bolj spoznala svoje pregrehe. Pa jaz, nesrečna, se nič ne poboljšam in ne zaslužim kruha in prostora v samostanu“. Ko je bila enkrat po veliki krivici v temno izbo zaperta, je ponižno rekla: „Še preveč mehko z menoj ravnajo; jaz zaslužim še vse bolj ostre kazni. Ta kraj, kjer sem zaperta, je za tako grešnico še prelep in predober“.

Tako junaštvo more izvirati le iz najglobokejše ponižnosti in najgorečniše ljubezni do križanega. Ko jo je neka sestra vprašala, kako more tolike krivice prenašati in kaj si pri tem misli, je odgovorila: „Jezus, moj ženin, j: nedolžno za me še veliko več terpel in jaz nisem brez krivde; pa če tudi po pravici terpim kot grešnica, se vender veselim, da iz ljubezni do njega terpim“.

Vedela, je kako sladko zerno milosti je skrito pod terdo in grenko skorjo zaničevanja in poniževanja; zato je cenila kot nezmeren dobiček, kratko, časno zaničevanje zamenjati z večno slavo in zraven še križanemu podobna postati. Zato je porabila vsako priložnost, pred drugimi se ponižati.

Nenasitljivo je bilo njeno hrepenenje po vedno večem zaničevanju in poniževanju. Koliker ji je pokorščina in ljubezen dopuščala, je nalašč delala pogreške, pri petju, pri delu, pri govorjenju, da so jo mogli zasmehovati. Na to je pa rekla: „Jaz sem

nespametna ženska ; Bog pa je tako dober, da mi pokaže, da nič ne vem, nič ne znam, da nisem nič“. Po pravici je nekedo o nji rekel : „Ponižnost in ljubezen se pri nji najbolj razodevate“.

P. Adolf Lahner T. J. je rekel o njeni ponižnosti, da je za se popolnoma prepričan, da ni mogoče sè še tako veliko hvalo v nji obuditi skušnjavo do najmanjše nečimerne misli, temuč, da bi jo taka hvala prignala še k večemu poniževanju, da, on celo terdi, v celem njenem življenju se v njenem sercu nikoli ni zbudila kaka prevzetna misel. Človeku bi se to kar nemogoče zdelo, ke bi ne veroval, da je pri Bogu vse mogoče.

„Kjer je napuh, tamkaj je tudi sramota, kjer je pa ponižnost, tam je tudi modrost“. Preg. 11, 2. Vsa zgodovina spričuje o resničnosti teh besed ; in vender mi tako malo in tako slabo porabimo priložnosti k poniževanju. Ako nam Bog take priložnosti pošilja, jih nočemo v svojo dušno korist obračati ; poniževanje imamo za nesrečo, ko nas ima vender po božjem namenu k pravi sreči pripeljati. Spolnjuh, o kristijan, nauk sv. Jakoba : Ponižajte se pred Gospodom, in vas bo povišal“. Jak. 4, 10.

Vsa lepa si, Marija !

Lepi mesec majnik je tukaj ! Kako smo si že želeli ta najlepši letni čas, ko je vsa narava kaker prerojena. Cvetlice so v najlepšem cvetju. Ptičice tako prijetno žvergole, da bi jih človek le poslušal. Vse, vse je tako lepo v tem času. Kedo se ga ne bi veselil ? Celo bolnik, ki ne more iz hiše, čuti se boljšega in upa, da bo morebiti skoro ozdravel. Milo se ozira na podobo Matere Božje, ki visi pri postelji. Kaj jo neki prosi ? -- Zdravja, gotovo ! Saj bi tako rad šel z domačimi v cerkev k šmarnični pobožnosti, ali ne more. Hčerka mu je okrasila podobo Matere Božje s cvetlicami in on vpira svoj pogled vanjo in prosi . . . .

Šmarnična pobožnost ! Da, ravno to je, kar dela nam katoličanom majnik tako prijeten. Naj se vesele drugi lepih cvetlic, mi jih potergamo in nesemo k šmarničnemu oltarju. Ke bi bilo mogoče, zbrali bi tudi vse ptičice in bi jih nesli tjakaj, da bi z nami prepevale v čast majnikovi Kraljici.

V resnici ! Ni jih lepših trenutkov kaker so majnikovi večeri, ko se zbiramo v cerkvi pri Marijinem oltarju. Kako milo gleda

na nas nebeška Gospa! Iz naših src pa se dviguje k Nji vroča molitev, s katero se tako prijetno vjema veselo petje: Lepa si, Marija!

Da, lepa si Marija! Kedo ne bi tako vskliknil, kedor ve, da si brez madeža spočeta, da si Devica, da si Mati Kristusova? „Vsa lepa si, Marija“, poje o tebi po pravici sv. Cerkev.

Da obstoji lepota duše v posvečujoči milosti Božji, in da je Marija imela to milost v najvišji meri, to dobro veste, dragi bravci. Tudi nam ni treba praviti, da ima to milost vsak, kedor ni omadeževan s kakim smertnim grehom.

Ker je torej posvečujoča milost splošen dar vsih pravičnih, zato je tudi ne bomo na tem mestu posebno povdarjali; s tem seveda nočemo zniževati neizmerne cene, ki jo ima posvečujoča milost božja. Dobro vemo, da je to tisti dragoceni dar, ki nas posveti v otroke božje in dediče nebeškega kraljestva.

Govoriti hočemo tukaj le o treh posebnih milostih, ki so krasile Marijo.

Perva taka posebna milost je nje brezmadežno spočetje.

Vsi smo spočeti in rojeni v grehu. Vsak mora klicati z Davidom: „Glej namreč v hudobiji sem spočet in v grehih me je spočela moja mati“. (Ps. 50, 7) Otroci Adamovi smo namreč in v njem smo vsi grešili. Človek je torej spočet in rojen kot sovražnik božji, ko sužnik satanov.

Le Marija edina je bila brez madeža izvirnega greha spočeta. Ona edina je bila rešena sužnosti satanove od prvega trenutka svojega spočetja.

„Brezmadežna brezmadežnih“, jo kliče za ta Origen in sv. Efreem jo pozdravlja: „Gospa moja presveta, vsa čista, vsa brezmadežna, vsa neoskrunjena, vsa častitljiva, vsa presrečna!“

Do leta 1854. ta skrivnost sicer ni veljala še ko resnica, ki bi jo bil moral vsaki katoliški kristijan verovati. Ali pričevanje sv. pisma, splošno prepričanje po vsem katoliškem svetu in prošnje in želje učenih in pobožnih mož, vse to je napotilo papeža Pija IX., da je ko nezmotljiv učenik cerkve Kristusove po skerbem premišljevanju in goreči molitvi poterdil in slovesno izrekel, da je bila Marija brez madeža izvirnega greha spočeta.

To se pravi, njena duša je bila, ko jo je Bog vstvaril, po čisto posebni milosti božji ohranjena prosta tistega greha naših prvih starišev, ki ga sicer podedujejo vse človeške duše. To se je pa zgodilo zato, ker je imela biti mati sinu božjega, ki je prišel

tudi ves ostali človeški rod rešit izvirnega greha. To je torej le milost božja, ne Marijino osebno zasluženje. Ali nič menj moramo priznati, da ravno ta milost božja povzdiguje Marijo v lepoti nad vse ljudi, ki so zgolj človeški otroci. S prav posebno pravico pravi torej svetega cerkev: „Vsa si lepa, o Marija!“

Ali po božji posebni milosti tako neomadežana ohranjena ni mogoče, da ne bi bila tudi sama nad vse ljubila svete čistosti.

Mej navadnimi tremi obljubami, ki jih delajo redovniki in redovnice, obljubami pokorščine, vboštva in sv. čistoti, se po svoji lepoti gotovo sv. čistost najbolj odlikuje.

Kedo pa mislite, predragi, da je prvi naredil to obljubo? Kedo je prvi prejel to veliko in redko milost? Marija! Ona je bila prva, ki se je prostovoljno odpovedala časti in sreči materinstva. To ni kaj majhinega! Koliko jih imamo dandenes mej svetom, ki bi si prostovoljno izbrali sv. devištvo? Pač le malo. In če je to tako mej kristijani, kaj pa šele pri Judih? Da, v resnici! Ako hočemo spoznati, koliko je darovala Marija, ko je napravila obljubo sv. čistosti, moramo se ozreti nazaj v čas pred Kristusom.

Ko je imela Jeftejeva hči vsled očetove obljube iti v smert, je prosila svojega očeta: „Samo to mi stori, česer te prosim: Pusti me, naj hodim dva meseca okrog po gorah in objokujem svoje devištvo s svojimi tovarišicami.“ In on ji je odgovoril: Pojdi. In je je pustil dva meseca. In ko je bila odšla s svojimi tovarišicami, je objokovala svoje devištvo po gorah. (Sod. 11, 37, 38.)

Kar je ta britko objokovala, si je zbrala Marija prostovoljno.

Kaker vemo nadalje iz sv. pisma, je bila ženska nerodovitnost pri Judih zelo sramotna. Marija pa se tudi te sramote ni vstrašila, le da bi bila lepša njena duša.

Največi dar pa, ki ga je prinesla Marija Bogu z obljubo devištva, je bil gotovo ta, ker se je odpovedala mogočnosti, da bi bil iz nje ali njenih mlajših rojen Odrešenik. Vedela je, da bo rojen objubljeni Mesija iz njenega rodu, vedela je, da je že prav blizu čas, ko ima priti, vendar se je odpovedala materinstvu. Kedo ne bi občudoval lepote Marijinega devištva, ako vse to pomisli?

„Velik čudež je bila Devica Marija“, pravi sv. Janez Križostom. „Nad vso človeško natoro je ohranila čistost“. Ravno ta svetnik tako lepo spodbuja: „Kar vas je devic, k Materi Gospo-

«lovi pribežite! Ona vam bode prelepo, predragoceno in neoskrunjeno last sè svojim varstvom ohranila».

Da, v resnici! ako hočete obhvarovati dušno lepoto, prihitite k Mariji, prihitite k nji, o kateri poje sv. Cerkev: Vsa lepa si, Marija!

Največo lepoto pa daje Marijinemu devištvu njeno materinstvo. Devica in mati! Kedo bi to umel? Devica in Mati Božja! Kedo naj nam to razjasni? Sv. Tomaž Akvinski pravi: „Ob vsakem času je bilo nekaj posebno velikega, ako so se angeli prikazali ljudem; in ako so mogli ljudje pokazati angeljem svoje spoštovanje, so imeli to za največo čast. Da bi bil pa angelj pokazal spoštovanje človeku, to se ni slišalo, dokler je angelj pozdravil sv. Devico in jo poln spoštovanja nagovoril: „Zdrava!“ (Opusc. 8.)

Glejte! Angelj z najvišjim spoštovanjem nagovarja Marijo. Ali sv. Devica se prestraši. Kaj to pomeni? Ali se boji angelja? O ne, ne! Velikost skrivnosti, ki ji jo je angelj razodel, ta jo vznemirja. Vender ne premišljuje dolgo. „Zgodi se“ pravi, in na to besedo se je zgodil čudež vsih čudežev. Bog je postal človek, Marija je postala Mati Božja.

Sv. pismo blagruje mesto Betlehem, ker se je imel roditi ondi Mesija: „In ti Betlehem Efrata (rodovitni), majhin si mej tisoči Juda, iz tebe Mi pride Gospodovavec v Izraelu in njegov izhod je od začetka, od večnih dni“. (Mih. 5, 2.)

Ako se tako blagruje zemlja, kjer se je rodil odrešenik, kaj pa bomo rekli o Mariji, ki je njegova Mati? „Efrata!“ Ti Marija, ti sama zaslužiš to ime! Po pravici obrača sv. Cerkev na te besede Sirahove: „Kaker ceder na Libanu sem povikšana in kaker cipresa na sionski gori. Kaker paljma v Kadesu sem visoko zrastle, in kaker nasad rož v Jerihi“. (Sir. 24, 17, 18.) „Kaker terta sem sladak in dišeč sad rodila“. (Sir. 24, 23.)

Se svetim strahom je zaklicala teta Elizabeta: „In odkod to meni, da pride Mati mojega Gospoda k meni?“ (Luk. 1, 43.) Dasi je bila Elizabeta obilno obdarovana od Boga, vender je videla v obisku Marijinem prav posebno milost Božjo.

In Marija sama je zapela v svoji neizmerni sreči: „Moja duša poveljuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju, ker se je ozerl na nizkost svoje deklet“. (Luk. 1, 46—48.)

In ko Ga je polagala v jaslice, ko so Ga molili pastirci in modri iz Jutrove dežele, kako srečna je bila takrat Marija!

Nad vse srečnega se je štel starček Simeon, ko je deržal v

naročji Božje Dete. „Zdaj spustiš svojega hlapca, Gospod!“ tako je molil, „po svoji besedi v miru; ker so videle moje oči tvoje zveličanje“. (Luk. 2, 29. 30.) Kaj bomo šele rekli o Mariji, ki Ga je kot malo dete tolikokrat pestovala, tolikrat pritiskala na svoje persi! O takrat je pač pogosto ponavljala prelepe besede: „Moja duša poveljučuje Gospoda“.

Pomislite, predragi, kaki občutki so jo morali navdajati, ko je imenovala Boga samega s priserčnim imenom: „Sin!“ „Kedo bi si to upal izmej angeljev?“ vprašuje sv. Bernard. In „mati! mati!“ Kako sladko je donela ta beseda na Marijina ušesa iz ust Jezusovih!

„Blager telesu, ki te je nosilo, in persim, ketere si sesal“, tako te je blagrovala žena, o kateri nam pripoveduje sv. Lukež. (11, 27.) Prav si imela, modra žena, ko si tako govorila. Zakaj nisi še pristavila: Kako lepa je morala biti duša žene, ki je z materino ljubeznijo ljubila svojega Boga! Gotovo nisi slutila, kako bodo vsi narodi klicali s teboj: Blager! blager! Kako se bo cel svet čudil lepoti Marijini, lepoti tiste, katero si ti blagrovala.

Marija je že sama prerokovala: „Glej! odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi“. (Luk. 1, 48.) In res! Odkar prepeva sv. katoliška Cerkev slavo tvojemu sinu, o Marija, od takrat prepeva slavo tudi tebi. Slikarji tekmujejo, kedo bi Te lepšo naslikal, pesniki te opevajo, govorniki so polni tvoje hvale, sploh vse občuduje tvojo lepoto in se združuje sè sv. katoliško Cerkvijo v prelepi slavospev: Vsa lepa si, Marija!

P. V. K.

O spovedi iz pobožnosti.

P. B. R.

(D a l j e.)

5. Spoved.

Spovej se samo lastnih grehov, ne lastnih in ptujih. Bodí jasen, kratek in odkritoserčen; misli, da klečiš pred Gospodom samim, misli, da je spovednik, ki govoriš z njim, na mestu Boga samega. Dobro bo, če tukaj opomnimo, da je za veljavno spoved neobhodno potrebna samo odkritoserčnost glede smertnih grehov; odpustljivih grehov se spovedati, je vedno dobro in koristno, vendar ostane spoved veljavna, če keterega zamolčiš, ali pa tudi vse.

Zapomni si sledeče napake, ki jih naredi ta ali oni pri spovedovanju svojih grehov :

1.) Hoče vse, vse povedati. Namesto da bi se spovedoval vseh, tudi najmanjših pregreškov, izberi rajši tri ali štiri, ki meniš, da so Bogu prav posebno zoperni, in spoznaš, da je pred vsemi drugimi treba letih se znebiti. Drugih majhnih pregreškov se pa obtoži, kakor je bilo že rečeno, kar občno.

Najdaljše spovedi niso zmirom najboljše, pač pa tiste, ki jih opravimo s pravim kesanjem in s terdnim sklepom se poboljšati.

2) Druga zmota je, tega pri spovedi ne povedati, kar bi ravno morali.

Dobe se kristijani, ki se obtožujejo na dolgo in široko; kar bi bilo največe važnosti za njih dušni prid, tega pa ne povedo. Če hočeš pravo zadeti, spoveduj se zlasti tistih grehov, ki bolj vznemirjajo in težijo tvojo vest.

Zopet drugi so, ki prikrivajo kakšne napake, ker menijo da jih bo potem spovednik izpraševal o čem takem, kar jim ni ljubo: n. pr. kako so se ravnali po danih nasvetih i. t. d.

Odkritoserčnost zahteva od nas, da priprosto odgovarjamo vprašujočemu spovedniku. Lebko ima tehtne vzroke, da hoče kaj vedeti, kar se nam ne zdi ravno potrebno za spoved. Pomni! Koliker natančniše pozna spovednik naše razmere, naše zmožnosti, naše navade, naša opravila, naše tovarišije, naša nagnenja in strasti, toliko lažje nas more voditi in nam pomagati; sam bo gotovo najboljše vedel, kaj in kako nas ima vprašati.

3) Da se ne spoveš dovolj jasno, tega je večkrat krivo pomanjkanje prave odkritoserčnosti. Ne moreš se spovedati greha, da bi za uvod in za konec ne povedal cele storije. Odkod to? Premalo zaupaš razumnosti spovednikovi. Vedno misliš, da te spovednik, ne pozna tako dobro, kakor se sam poznaš. Ali pa tiči v tebi skrit napuh, in je ta kriv, da nisi pri spovedi, dovolj jasen. Sicer bi se rad poniževal, ali povsod, celo pri spovedi že tako govoriš, da spovednik ne spozna dobro, ali se obtožuješ ali opravičuješ.

Še to si zapomni! Ko poklekneš k spovednici, mej tem, ko se na drugi strani kedo spoveduje, obudi prav iz serca kesanje in zmoli sam zase očitno spoved, da drugih, ki se jim mudí, ne boš po nepotrebnem zaderževal. Ko prideš na versto, pa začni precej praviti grehe. Tako se zlasti ob velikih shodih mnogo časa prihrani.

Po spovedi.

Po spovedi se nikar ne trudi, še kakšnega greha se spomniti, da bi se ga spovedal, temuč pazi na besede in opomine spovednikov in na pokoro, ki ti jo naloži, da boš vse prav umel. Mej tem, ko ti daje spovednik sv. odvezo, in ti obrača v prid zasluženje Jezusa Kristusa in njegove svete kervi, združi svojo žalost z Jezusovo žalostjo, in sprejmi sv. odvezo, kaker bi ti jo dal sam Gospod, v duhu vere, hvaležnosti in ljubezni.

Po spovedi ni več časa se spraševati, ali si se spovedal čisto vsega, kar si zagrešil. Kar tega se povej, česar se spomniš; potem ne misli več na to. (Sv. Frančišek Sal.) Ohrani torej svoje serce mirno in odganjaj vznemirljive misli: ali sem prav vest izprašal, zadostno kesanje obudil? Taka vznemirjanja so od hudobnega duha, ki bi rad spremenil zakrament tolažbe in ljubezni v pelin in žolč. (Dalje prih.)

Brat Julijan iz Spire.

Njegova dela.

(Dalje.)

Laudes, hvalnice, so sestavljene sploh podobno kaker večernice. V našem oficiju sv. Frančiška so jim antifone, čisto kaker pri večernicah, šesteroverstične kitice ijamske mere. Perva pripoveduje, kako je sv. Frančišek, gnan od gorečnosti za čast božjo in razsvitljen v molitvi, ne sam sebi živeti, temuč drugim hotel koristiti:

Sanctus Franciscus, praevis

Orationum studiis,

Quid faciat, instructus,

Non sibi soli vivere,

Sed aliis proficere

Vult, Dei zelo ductus.

Druga popisuje pridiganje sv. Frančiška; kako je hodil povsod okrog in, dasiravno je bil sam preprost človek, govoril vender tako, da so se mu čudili tudi učeni možje; govoril je besede čednosti in za njim, novim vodnikom, je hodila nova vojska, namreč bratje, ki jih je sprejel, da bi z njim skupaj Bogu služili in ljudem koristili:

Hic praedicando circuit,
Et, quem non homo docuit,
Fit doctis in stuporem,
Virtutum verba loquitur,
Novumque nova sequitur
Militia ductorem,

Perva kitica kaže sè zmernim gibanjem napeva v molitvi spočeti sklep sv. Frančiška, v drugi polovici pa krepko povdarja nasprotje mej le lastnemu zveličanju namenjenim prizadevanjem in koristi bližnjega posvečenim življenjem, ki ga je izvolil sv. oče po zgledu svojega zveličarja. V drugi antifoni slišimo nasprotje mej živahnostjo ljudskih misijonov in tihim življenjem redovne družine. Z mirno resnobo se pripoveduje potem v tretji vstanovitvi in imenovanje treh redov, katerih prvi je red manjših bratov, drugi vbozih gospê, tretji pa red spokornikov, ki obsega oba spola :

Tres ordines hic crdinat,
Primumque fratrum nominat

Minorum, pauperumque

Fit dominarum medius,

Sed poenitentum tertius

Sexum capit utrumque.

Dalje popisuje četerta antifona, kako je sveti Frančišek, učen po milosti božji in po svoji skušnji, kaj je kerščanska popolnost, vse to učil potem svoje brate, tako sè zgledi, kaker s pogostimi, medeno tekočimi govori :

Doctus doctrine gratia,

Doctus experientia,

Quae sunt perfectionis,

Haec fratres docet omnia,

Tam factis, quam frequentia

Melliflui sermonis.

Napev te kitice je veselega značaja ter kaže sè svojimi većinomoma visokimi glasovi visokost čednosti, h kateri se je povzdignil sv. Frančišek, in h kateri je skušal povzdigniti tudi svoje brate.

Peta antifona kaže nadalje bistvo in posebnost čednosti sv. Frančiška, namreč goreče ljubezni do Boga, ki se je razodevala v tem, da ga je hvalil brez nehanja in ne samo ljudi, temuè tudi ptice in druge živali, sploh vse stvari klical, naj hvalijo svojega stvarnika :

Laudans laudare monuit,

Laus illi semper adfuit,

Laus, inquam, Salvatoris;

Invitat aves, bestias,

Et creaturas alias

Ad laudem Conditoris.

To so torej psaljemski pripevi v hvalnicah. Kako lepo kažejo rast in napredek delavnosti in čednosti sv. Frančiška od kitice do kitice in ravno v srednji se naznanja jako primerno njegovo najpoglavitnejše delo, vstanovitvev treh redov.

Vse svoje moči je zbral nadalje naš pesnik in skladavec v veliki antifoni „ad Benedictus“. Ta antifona obsega tri peteroverstične kitice; verstice so prve štiri v vsaki kitici ijambski dimetri, kaker to imenujejo učenjaki, poslednji je trohejska tripodija. V prvi kitici se rimajo prvi z drugim, tretji s četertim verzom, v drugi in tretji pa prvi s tretjim, drugi z drugim tretje kitice, četerti s četertim; poslednji verzi vseh treh kitic imajo enako rimo, kar vse vkupaj veže v lepo celoto.

O martyr desiderio,

Francisce, quanto studio

Compatiens hunc sequeris,

Quem passum libro reperis,

Quem aperuisti!

Tu contuens in aere

Seraph in cruce positum,

Ex tunc in palmis, latere

Et pedibus effigiem

Fers plagarum Christi.

Tu gregi tuo provide

Qui post felicem transitum

Dirae prius ac lividae

Glorificatae speciem

Carnis praetendisti.

V prvi teh treh kitic vidimo marternika hrepenenja, ki si prizadeva posnemati Kristusa v terpljenju, kaker ga sv. evangelij popisuje. To hrepenenje se mu je po milosti božji vresničilo; prejel je v goreči molitvi po prikazni križanega serafina rane Kristusove na dlaneh, na persih in nogah, kaker to opeva druga kitica; tretja pa se obrača k blaženemu očetu s prošnjo, naj

skerbi za svoj red, on, ki je, prej suh in črn, po srečnem prestopu iz tega življenja že na tem svetu prejel telo podobno zveličanemu.

Jako primerne so naposled druge večernice našega oficija. Ponavljajo se psaljske antifone hvalnic, ki obsegajo najvažnije reči iz življenja sv. Frančiška; verhunec svoje vmetalnosti je dosegel naš pesnik in skladavec p. v poslednji veliki antifoni „ad Magnificat“, ki obsega dve kitici po sedem verzov. Pervi verz perye kitice se vjema s pervim verzom druge, po metru sta trohejska katalektična dimetra, kaker se to pravi v jeziku učenih profesorjev; nadalje razpadate kitici vsaka v dve polovici po tri verze, drugi in tretji se vjemata in sta ijamska dimetra, ravno tako peti in šesti; četerti in sedmi sta trohejski tripodiji, ki se vjemate mej seboj:

O virum mirabilem,

In signis et prodigiis

Languores cum daemoniis

Quoslibet pellentem!

Dat aurem suis avium

Praedicans silvestrium

Verbis intendentem.

O vitam laudabilem,

Qua fidem sic magnificat!

Sed et multos vivificat

Mortuos defunctus.

Francisce, nos coelestium

Fac consortes civium,

Quibus es conjunctus!

Pesnik povelečuje veličastvo čudežev sv. Frančiška: „O, čudovitega moža, ki se znamenji in čudeži boleznim in vsakoverstne hude duhove izganja, ki dela, ko pridiga, uho pogozdnih ptic pazljivo na svoje besede (dat = reddit = facit)! O, življenje hvale vredno, ki ž njim tako povelečuje vero! Pa tudi mnoge mertve zbujata mertev. Frančišek, stori nas deležne veselja nebeskih prebivavcev, katerim si pridružen!“

Slovesne velike antifone „ad Benedictus“ in „ad Magnificat“ v 1. in 2. večernicah so se pele nekedaj in se recitirajo še zdaj le na praznik in za osmi dan sv. očeta Frančiška; druge dni skozi osmino se nadomeščajo s krajšimi, s tistima, ki se recitirate skozi leto mej „suffragia Sanctorum“, pri hvalnicah: „Sancte

Francisce, *propera*“, pri večernicah: „*Salve, sancte Pater*“ *). Tudi tema je zložil brat Julijan jako priserčni melodiji, kaker je bilo že rečeno.

Sploh so bile skladbe brata Julijana za oficij sv. Frančiška v starih časih tako priljubljene, da so jih rabili pozneje tudi za razne druge oficije ne le svetnikov našega reda, temuč tudi drugih, kaker n. pr. sv. Antona puščavnika. Celó do današnjega dne se je ohranil v našem brevirju neki tak oficij, namreč za praznik sv. Klare, in smemo biti zadovoljni, da se je ohranil, ker je lep in častitljiv, če tudi je le posnetek Frančiškovega in svojega veličastnega zgleda ne doseza, vsaj ne po obliki. Rime ima namreč semtertja pomanjkljive, ali jih celo ni, kjer bi se pričakovale, tudi mera ni tako natančna, kaker Julijanova, večkrat so zlogi le šteti brez ozira na povdarke. Treh velikih slovesnih antifon Frančiškovega oficija si posnemavec ni upal ponarediti, posnel je le male, ki jih je odločil brat Julijan za dni mej osmino, kaker smo gori povedali. Antifona „*ad Benedictus*“ je narejena po „*Coelorum candor splenduit*“ (kar se recitira zdaj o petkih po kompletoriju) in celo skrajšana za dva verza.

Ali, če je nekedaj tako slovelo in tako rado se posnemalo, kako da je prišlo delo brata Julijana sčasoma tako ob veljavo, da so se napevi popolnoma zanemarili in pozabili in se je v nekih panogah našega reda, namreč pri patrih konventualih in kapucinih, ves ta prvotni, častitljivi oficij z novim nadomestil?

Vzrok, da se je petje opustilo je sploh ta, ker je začelo zmanjkovati časa, zlasti vsled vedno obilnišega dela v spovednicah. Ob začetku našega reda se je po vsi priliki menj spovedovalo, tudi je bilo mnogo bratov klerikov, ki niso bili mašniki, nikar spovedniki; ti so imeli torej zadosti časa, da so mogli lepo peti vse dele očitne službe božje, to je, oficija, vsaj kjer jih je bilo zadostno število v samostanih in mej njimi dobri pevci. Ali seveda takih, ki so bili zmožni dobro peti velike antifone pri večernicah in hvalnicah in tudi težke rezponzorije pri matutinu, je bilo naj berž že nekedaj malo in tako je tudi to pomanjkanje primoglo, da se je petje našega oficija popolnoma opustilo.

Da se je oficij sam nekod odpravil in drugi namestu njega vpeljal, temu je pa vzrok brez dvojbe pesniška oblika Julijano-

*) Prim. spred str. 239, opazki 1. in 2.

vega dela, ki se je zdela ob času tako imenovanega humanizma ali renesanse, to je preropenja ali vzbujenja in poživljenja starega latinskega in gerškega slovstva, latinskemu jeziku neprimerna, ker stari latinci niso rabili v pesništvu rim in verzov tudi niso merili po naglašenosti in nenaglašenosti zlogov, temuč po njih dolgoti in kratkosti ne glede na povdarek. Ali pri tem se ni pomislilo, da se je ob času starih latinskih pesnikov, kaker Virgilija in Horacija, latinski jezik drugači izgovarjal, kaker se navadno zdaj in kaker se je že tudi v srednjem veku. Za to izreko je Julijanoya mera po naglasu ali povdarku edino natorna in torej tudi edino prava. To se je dandanašnji sprevidelo in predsodek, ki je bil nasproten načinu srednjega veka, je zdaj zginil. In mi smemo veseli biti, da se je pri nas stari, prvotni oficij sv. očeta Frančiška ohranil vsaj po besedi.

Želimo pa, da bi bilo ščasoma mogoče oživiti zopet tudi petje. Za začetek naj bi se skušalo po večih samostanih vsaj večernice peti po starih Julijanovih notah. Ako bi se to zgodilo o primernem času, bi se gotovo tudi svetovni katoličani, zlasti tretjeredniki z veseljem vdeležili, kaker pred 6 ali 7 stoletji, te častitljive službe božje.

(Dalje prih.)

Življenje sv. očeta Frančiška, ***sestavljeno v 13. stoletju.***

(Dalje.)

XVII.

Kako je bil veren in kako je spoštoval duhovščino.

In ker pravični živi iz vere v življenju milosti, je sveti oče učil nad vse, da se mora deržati in spoštovati vera svete rimske cerkve, v kateri samo se najde zveličanje vsih tistih, ki se imajo zveličati. Spoštoval je mašnike, in vsako stopnjo duhovskega stanu je on jako čislal. Govoril je namreč: „Ke bi se prigodilo, da bi srečal kakšnega nebeščana in ob enem kakega vbozega duhovnika, prej bi hotel poljubiti roko tistemu duhovniku, kaker onemu svetniku. Rekel bi namreč: „Počakaj, sv. Lavrencij, da skazem primerno spoštovanje najpred du-

hovniku, ker njegove roke se telesno dotikajo besede življenja.“

O porazumu z duhovščino.

Akoravno je on hotel, da naj žive njegovi sinovi v miru sè vsemi ljudmi, ter se ponižne skažejo vsim, je vendar učil, da naj se najbolj skazujejo ponižni in spoštljivi do duhovščine in sicer zaradi časti duhovskega stanu in da dajo zgled posvetnim, da se po njih obnašanju navadijo podložni biti svojim vodnikom, ali pa tudi zato, da bi pobili hudobijo krivovercev, kateri zaderžavajo vernike v spoštovanju do duhovščine, da bi, njih zaničevaje, za sabo potegnili ljudstvo. Govoril je pa: „Poslani smo v pomoč duhovnikom v pospeševanje zveličanja duš, zato da bi mi nadomestili, česar njim primanjkuje. Vsak bo prejel plačilo ne po časti, temuč po svojem trudu. Vedite, je rekel, bratje, da je Bogu jako prijeten sad duš, katerega se more bolje po miru kaker po prepiru z duhovščino dobiti. Ako pa kedo izmej njih brani zveličanje duš, bo nad njim maščevanje božje bdelo. Bodite jim zato ponižno podverženi, da ne bo, koliker stoji v vas, nevošljivosti mej vami. Ako ste sinovi miru, morete Bogu pridobiti duhovščino in ljudstvo, kar bo Bogu mnogo bolj všečno, kaker če v spotiko duhovščini samoljudstvo (Bogu pridobite). Zakrivajte njih padce, popravlajte mnogoverstne pogreške, in ko bodete to storili, vterdite se v ponižnosti. Njim je namreč zročena sveta cerkev in od njih se tirja zguba podložnikov. Bodimo torej deležni ž njimi v sadu in ne v škodi duš. Kaker namreč ni dovoljeno delati hudo, iz katerega naj bi prišlo katero si bodi dobro, tako je Bogu zopern sad, katerega obrodi pohujšanje. Bolj spodbuja sebe in cerkev, gdor ponižno molče živi v miru, kaker ke bi prepirljivo zagovarjaje svojo oblast, kričal, ako ne bi bilo gotovo, da je treba zagovarjati resnico vere v nevarnosti. Ako torej v resnici iščemo dobička od Boga, iščimo ga, kjer se more za gotovo najti, namreč v krotkosti.“

S ponižnostjo pomiri škofa.

Enkrat je blaženi Frančišek prišel v mesto Imolo, ter je prosil škofa, da bi smel pridigati, pa je od njega slišal: „Zadostuje da svojemu ljudstvu pridigam jaz“. Ponižno priklonivši se je svetnik izešel, ali čez malo časa se zopet poverne. Na to mu škof, hudovaje se nanj, pravi: „Kaj spet iščeš?“ Sv. Frančišek odgovori: „Gospod, ako oče zapodi sinu skoz ena vrata, se mora on skozi druga verniti“. Škof po taki ponižnosti pomirjen je radostno objel možja božjega in rekel je: „Ti in vsi tvoji bratje pridigajte za naprej po splošnem mojem dovoljenju po vsej moji škofiji, ker si je zaslužila to sveta ponižnost“.

XVIII.

Enakoličnost reda.

Da bi bilo mej brati večje združenje ljubezni, je hotel da bodi ves njegov red zložen po enakoličnosti; kjer naj bi bili združeni veliki z manjšimi, učeni z nevednimi s podobno nošo in navado življenja in oddaljeni z oddaljenimi v eno zvezo domačega prijateljstva sklenjeni, in kjer koli so in kjer se najdejo bratje, naj se skazujejo domače eden drugemu, da bodo kaker družina ene hiše skupaj vživajoč enake pravice po domače občevali po redovnih postavah.

Imena služabnikov (ministrov).

Zavoljo čednosti ponižnosti tudi ni hotel v vodilu redovnih voditeljev imenovati s častnim imenom opate, predstojnike ali prednjike, temuč „ministre in kustose (služabnike in varihe), da bi po tem spoznali, da so svojim bratom prej služabniki kaker gospodarji, in rešitelji duš, ne njihovi raztresavci po besedah sv. Mateja (23, 11): *G d o r j e v e č i m e j v a m i, b o v a š s l u ž a b n i k, i n b e s e d a h v v i s o k i p e s m i: V i n o g r a d j e i m e l M i r n i o n d i, k j e r j e l j u d s t v o; i z r o č i l g a j e v a r i h o m. (8, 11.)* Beseda gvardijau, kar je to kar varih, pa mi po vodilu, temuč vzeta iz rimskega jezika, zato da se razločnujejo službe.

XIX.

Priporoči red rimski cerkvi.

Videvši blaženi oče Frančišek, kako se je po božji previdnosti v njegovih rokah v sveti cerkvi red siril, ter predvidevši v

duhu, kako se bodo neketeri od hudobnega duha vneti proti njegovemu redu vzdignili, kakor nekedač Aman proti božjemu ljudstvu, da bi ga razperšil in pokončal (Ester III.), je pristopil k apostoljskemu sedežu, ter po razodevenju božjem, katero mu je od zgoraj prišlo, po svoji moči si ne upajoč braniti sinov od jeze hudobnih, je izročil red sveti cerkvi, da bi ga v posebno varstvo sprejela, ter pod perotni svoje milosti ga negovala. Ko je torej služabnik božji prišel v Rim, so ga gospod papež Honorij tretji in kardinalji z veliko častjo sprejeli, ker glas njegove svetosti ga je naredil vsem častitljivega. Pridiga pred gospodom in kardinalji, kateri čudeč se besedam milosti iz njegovih ust izhajajočim, so se jako spodbudili. Prosil je torej gospoda papeža, da bi nad red postavil namestu sebe gospoda Hugolina, takratnega škofa Ostije, kesneje pa imenovanega papeža Gregorija devetega po previdnosti božji, da bi brez škode apostoljske časti in prednosti v času potrebe pri njemu bratje iskali dobrote, obrambe in vladanja. Gospodu papežu je dopadla tako sveta prošnja in kmalu je rečenemu kardinalju vказal, kakor je prosil sveti oče.

O kardinalju.

Zato je po pravilu zmirom navada, da ima red po naredbi apostoljskega sedeža nad sabo enega kardinalja svete rimske cerkve, kterega si provincijalni ministri od gospoda papeža izprosijo, kteremu ko svojemu škofu podveržen, ostane v notranji vpravi neodvisen, zato da se ne bi enoličnost redovnega spolnovanja motila, ako bi morali bratje v vsem, kakor svojega škofa, tistega škofu v čiger škofiji se mudijo poslušati, ker bi razni razne stvari zapovedovali in bi se plašljive vesti ne rešile tako lahko take dvojljivosti. Se ve da ostane nedotaknjena tista spoštljivost ketera se brez izjeme zaradi verhunca njihove časti mora skazovati vsakemu škofu; ketere je namreč Gospod tako vzvišeno počastil, te je pravično, da skerbno časti cela družina ker jim je, kakor drugom nevesta, izročena sveta cerkev, da jo varujejo, vladajo in lepoticijo ter jo k nebeški ženitnini pripeljejo.

XX.

Dolgo bi bilo natanko popisavati kar je sveti oče Frančišek storil in učil; ako bi gdo hotel vse to vedeti, naj preiskuje to v celotni legendi, iz ketere je to kratki izleček in njegovi želji bo koliker toliko vstreženo. Komaj se namreč najde kaj znamenitnega

v čemer se je po svetosti odlikoval kak svetnik, da se ne bi tudi pri tem svetniku našlo. Ker se je toraj vsega migljeju stvarnikovemu podvergel in je zaradi njega najčistejše ljubil vsa njegova dela, so si prizadevale tudi stvari same na svoj način ga ljubiti, kaker da bi mu priznale pravico, po kateri so bile vstvarjene tako da keder človek Boga, kaker mora, sluša, se tudi one povelju človekovemu podveržejo. Ljubkajočemu se dobrikajo, prosečemu vstrezajo, zapovedujočega slušajo, kaker dokazujejo neketeri zgledi izmej mnogih. (Dalje prih.)

ČASTIVCEM

Lurške Matere božje.

Odkar se je l. 1858. prikazala Marija v Lurdu srečni Bernardki ter je tam začel izvirati čudapolni studenec, in odkar je pobožni francoski narod na povelje nebeške kraljice sezidal v Lurdu krasno hišo božjo, se zdi, da je Marija podvojila svojo ljubezen do vbozih zemeljskih otrok. Zdi se, da so se povernili časi, ko je še njen božji Sin hodil po zemlji učeč in deleč milosti in dobrote judovskemu ljudstvu. Neštevilno čudežev se dogaja v Lurdu leto za letom in pa širom sveta po samem rabljenju lurške vode. In še obilnejše so dušne milosti, ketere prejema kerščanski rod iz rok brezmadežne lurške Device.

Pa podvojila se je, rekel bi, v zadnjih štiridesetih letih tudi ljubezen kristijanov do Marije. Povsod nahajaš med njimi v znamenje češčenja Marijinega spominike lurške Kraljice. Ne najdeš že hiše brez lurške podobe, ne skoraj cerkve brez lurškega altarja ali vsaj kipa lurške Marije. Ob cestah in potih se je postavilo na tisoče lurških kapelic, pozidalo se mnogo lurških cerkvâ.

Leta 1908 bo preteklo 50 let, odkar je Marija osemnajstkrat se ponižala k nam zemeljskim otrokom. To leto bo, če še mogoče, pomnožilo češčenje Marijino in kerščanski narodi, vdani ji iz serca, bodo najslavnejše obhajali in slavili to blaženo prvo petdesetletnico. Tudi slovenski rod, ki tolikanj ljubi in časti Marijo, ne bo zaostajal za drugimi. Slavil bo gotovo najslavnejše to petdesetletnico.

Marijini otroci širom mile nam slovenske zemlje, s temi versticami ste pa že zdaj vabljeni k delu, ki se namerjava zver-

šiti ravno v proslavo in spomin petdesetletnice Marijinih prikazni v Lurdu.

V Rajhenburgu na Savi, na Spodnjem Štajerskem, se je z dovoljenjem preč. knezoškofjstva in vis. deželne vlade dne 17. majnika 1901 ustanovila cerkvena družba, ki ima namen tik terga rajhenburškega na krasnem holmiču pozidati novo farno cerkev, posvečeno Mariji lurški. Ta lurška cerkev se bo stavila v spomin petdesetletnice Marijinih prikazni v Lurdu, ter posvetila brez madeža spočeti Devici. V ta namen se že pridno pobirajo denarni prispevki. Dasi cerkvena družba deluje še-le tri četerti leta, šteje že do 2000 udov in nabralo se je 8000 kron.

Da bo pa še bolj verlo prospevalo to Mariji lurški posvečeno delo, vabimo s tem Marijine častivce širom slovenske zemlje, da v obilnem številu pristopijo k naši cerkveni družbi, ter jo po svojih močeh prav blagodušno podpirajo. S tem ne hodete omogočili samo prepotrebne nove farne cerkve v revni rajhenburški fari, ampak storili bodete mnogo v čast in slavo Marijino, kajti ta cerkev prva farna lurška cerkev na slovenskih tleh, bo postala ob enem blagodejna romarska cerkev — slovenki Lurd.

Udje družbe plačujejo po 1 krono 20 vinarjev ali 60 krajcarjev na leto, ustanovniki po 10 kron ali za vselej 100 kron, dobrotniki pa kolikor hočejo. Želi se, da se plača, če mogoče, udnina za več let skupaj, n. pr. za 5 ali 10 let, ker se na tak način denar prej naloži na obresti. Za ude, ustanovnike in dobrotnike cerkvene družbe se obhajajo večne maše in sicer vsak prvi petek v mesecu, razun štirih mesecev, v katerih se nahajajo kvaterni tjedni. V teh štirih mesecih so pa mertvaška opravila, enaka kakor vernih duš dan, in pa peta črna maša za večni mir in pokoj vseh rajnih ustanovnikov, udov in dobrotnikov cerkvene družbe. Tako se jim plačuje vsak dar, podeljen družbi, z dušnimi darovi, s sadovi večnih maš. Marisketerega grob bo pozabljen za vsikdar, preden ga bo obrasel prvi mah, a kedor pristopi v krog cerkvene družbe v Rajhenburgu, ne bo pozabljen v daritvah sv. maš in molitvah nikedar.

Za tiste dobrotnike naše cerkvene družbe pa, ki si posebno prizadevajo za njo, druge k njej nagovarjajo, nabirajo novih udov in doneskov, se bereta vsako leto verhu imenovanih 12 svetih maš še dve sveti maši in sicer 11. februarja ob dnevu prve prikazni Marijine v Lurdu in pa 16. aprila, ob smertnem dnevu Bernardke

za srečno smert. Imenovani sveti maši se bodeta opravljali tako dolgo, da se bo dozidala nova cerkev.

Castivci Marijini! Delo je krasno in zaslužljivo, ki se namerjava zveršiti v čast in slavo lurske Marije. Podpirajte je in dajte se vpisati v cerkveno družbo! Denar za družbo se lahko pošilja naravnost farnemu uradu. (Naslov: „Farni urad, pošta Rajhenburg na Savi“). Po sprejemu denarja se bo vsakemu poslala vpisna knjižica, ki bo svedočila, da je dotičnik sprejet v cerkveno družbo ter da postane deležen vseh njenih duhovnih dobrot.

V Rajhenburgu, ob obletnici prve prikazni Marijine v Lurdu,

dne 11. februarja 1902.

Jožef Cerjak.

župnik in predsednik cerkvene družbe.

Franc Avsenak,
tajnik.

Franc Kralj,
predsedn. namestnik.

Dopis.

I z L a z o v, p. Planina pri Rakeku.

Serčno pozdravljeni, predragi bratje in sestre tretjega reda sv. Frančiška in sotrudniki kaker bravci „Cvetja“! Želim vam vse dobro od našega Gospoda Jezusa, veliko ljubezen do njega in Marije, naše matere, da bi hodili po potu vseh kerščanskih čednosti, da bi goreče delali za razširjenje našega reda in da bi bili drugim katoličanom v lep zgled in spodbudo.

Priserčno vas ljubim v Kristusu in sv. Frančišku, predragi mi bratje in sestre tretjega reda, posebno še tiste, ki se zavedate svojega vzvišenega poklica in goreče ljubite Boga, našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovo mater Marijo, ali imate vsaj goreče želje po tej ljubezni, saj dobre volje Bog nigdar ne zaverže. Bog je ljubezen in ne zahteva od nas nič ko ljubezen. Ljubimo ga torej goreče, saj nobena stvar ni vredna naše ljubezni tako kaker Bog. Ljubezen do Boga se pa meri z ljubeznijo do bližnjega, kaker pravi sveto pismo: „Če praviš, da ljubiš Boga, ki ga ne vidiš, svojega bližnjega, ki ga vidiš, pa ne ljubiš, si lažnik“. In zato naš Gospod Jezus Kristus prav posebno priporoča ljubezen do bližnjega, ko pravi svojim aposteljnóm in učencem: „Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako se bote ljubili mej seboj“ in vodilo naše pravi v 9. poglavju: „Skerbno naj gojijo blagovoljno ljubezen mej seboj in do drugih in naj skerbe, kjer jim je mogoče, da se poravnajo prepri.“

Kar želi eden naših bratov v 7. zvezku tega tečaja „Cvetja“, da bi se namreč čedalje bolj spoznali po našem ljubem „Cvetju,

to je tudi moja goreča želja, in če ima kateri zmožnost za to, naj tudi dopisuje in pripomore k razširjenju časti božje, tretjega reda in „Cvetja“.

Pa tudi sicer skušajmo, kar je v naših močeh, pridobivati ljudi za tretji red. Pojasnimo jim, kako lahke so dolžnosti in kako velike milosti. Gotovo je še mnogo pripravnih in poklicanih v naš red, ali ga ne poznajo. Zlasti se kažimo v vsem odločne, terdno se deržimo svete cerkve, našega svetega očeta papeža, naših škofov, naših duhovnih pastirjev. Boja se ne strašimo; saj je z nami Bog, z nami je naš odrešenik, z nami vsi svetniki, vsi goreči katoličani, z nami resnica in pravica.

Te verstice sem zapisal zato, ker vem, da je liberalizem hud nasprotnik tretjemu redu; od te strani imamo pričakovati le psovanje in zaničevanje. Ali to je za nas dobro znamenje, saj je Kristus sam napovedal svojim učencem, da jih bo svet sovražil, kaker je njega sovražil; ali napovedal jim je tudi plačilo obilo v nebesih.

Franc Kolar, tretjerednik.

Redovna knjiga.

Popotni tovariš za ude III. reda sv. Frančiška. Sestavil P. Angelj Mlejnik, mašnik franč. reda. V platno vez. velja 140 vinarjev (70 kr.), v pol usnje 160 v. in sè zlato obrezo 2 kroni. —

Znano je, kako zelo in pogostoma priporočajo sv. Oče vernikom III. red sv. Frančiška, od katerega pričakujejo obilno blagoslova in popolnega prenovljenja človeške družbe. To se bo pa zgodilo le tedaj, če bodo tretjeredniki res živeli v duhu, v katerem je spisano vodilo III. reda. K temu jim bo brez dvojbe veliko pomogla zgoraj imenovana molitvena knjiga, katera je spisana navlašč za tretjerednike. — Knjiga podaja v I. delu vodilo tretjega reda s kratko a dobro razlago, zaznamek odpustkov in drugih duhovnih dobrot; v II. delu so molitve za vsakoverstne potrebe, posebno k redovnim svetnikom, in v III. delu „Obrednik III. reda“. Knjiga je res vredna vsega priporočila, in želeti je, da bi jo imel vsak tretjerednik za svojega popotnega tovariša v sv. nebesa. Dobiva se v fraučiškanskem samostanu (pri vrtarju) v Ljubljani. P. S.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo; č. p. Ladislav Hrovat, mašnik I. reda sv. Frančiška, bivši c. kr. gimnazijski profesor, sloveč slovenski pisatelj, pred leti tudi „Cvetju“ priden sotrudnik, † v Novem mestu 14. aprilja t. l. Nadalje rajni udje 3. reda skupščine gorjske: Katerina (Marija) Gorkič iz Ver-

tojbe, Marijana (Katarina) Bukovec iz Banjšic, Ana (Elizabeta) Ščurk in Elizabeta (Marija) Markič iz Podgore, Marija (Franciška) Grbec iz Ročinja, Ana (Marija) Jug iz Volč; korminske: Marija (Alojzija) Brandolin iz Kormina; nazarske: Antonija Pirnat od Sv. Ilja pri Gradiču; celjske: Jozefa (Marjeta Kortonska) Voh; mariborske: Terezija Štupan, Kristina Glaunigger, Jozefa Weiss, Julijana Lešnik, Uršula Požauk, Marija Pratter, Marija Doller (102 leti stara), Jozefa Nerat, Johana Nekrep, Ana Kaufmann, Ana Oder, vse te iz Maribora, Marija Lešnik iz Vurberga, Terezija Kopša in Jera Kumerič od Sv. Janža na Dravskem polju, Urša Moherli, Marija Škofič in Marija Unger iz Jarenine, Marija Kumer in Ana Rajh od Velike Nedelje, Jakob Roj iz Kamnice, Alojzija Damiš, Terezija Naglič in Helena Alt od Sv. Martina pri Vurbergu, Marija Lilek iz Spielfelda, Marija Kac iz Hoč, Neža Bezjak (Mihelič) od Sv. Barbare pri Vurbergu, Neža Sturm od Sv. Martina na Pohorju, Vincencij Pukšič, Marko Pukšič, Barbara Dajnko in Franciška Šijanec iz Ljutomera, Elizabeta Lešnik, Marija Pliberšek in Vincencij Krivec iz Slivnice, Anton Letnik od Sv. Ruperta v Slov. goricah, Terezija Kaloh od Sv. Lenarta v Slov. goricah, Marija Kaukler in Matevž Šega iz Slov. Bistrice, Alojzija Pevec od Sv. Vida pri Gradcu, Uršula Perc iz Prevorja (bivša učiteljica ženskih ročnih del), Marjeta Rebernik iz Terbonj, Marjeta Lipuž, Ivana Ivornik in Terezija Verdinek iz Vuzenice, Jera Rotert iz Gornje Polskave, Marija Hostniker iz Ruš, Marija Mlakar iz Spodnje Polskave, Katarina Meister iz Selnice.

Nadalje se priporočajo: preč. mons. Ivan Abram, kanonik goriški, v svoji bolezni in visoki starosti; M. V. za ozdravljenje na duši in telesu in druge potrebne milosti; neka oseba iz Tolmina, hudo bolna na nogi, za ozdravljenje; neka mati iz Volč za terdno zdravje, ponižnost in poterpežljivost in da bi mogla svoje otroke prav učiti; priporoča tudi svojega moža, da bi bil dober kristijan; M. F. tr. iz Dornberga priporoča svojega očeta in brata za spreobrnjenje, svojo mater, sestro in sebe v dušnih potrebah, svoje sovražnike za odpuščenje grehov, neko bolnico za ozdravljenje; F. R. sprevodnik južne železnice svojo hudo in nevarno bolno ženo, da bi ji Bog dal ljubo zdravje; M. D. da bi mogla križe voljno prenašati, skušnjave premagovati in sovražnikom iz serca odpustiti; neka oseba iz Šostanja za ozdravljenje; neka tretjerednica v dober namen; J. R. za zdravje oči in srečen izid v zadevi zakonskega stanu, priporoča tudi bolnega očeta in neko dekle za stanovitnost; dve osebi od Nove štifte v dober namen; J. R. priporoča neko faro v veliki potrebi; J. M. P. v D. priporoča sebe in neketere druge osebe v razne dobre namene; M. G. da bi se neka pravda pravično izišla in da bi jim bilo v zveličanje, kateri bodo pričali in prisegli; štiri tretjerednice v razne dobre namene; neka tr. pripoča svojega moža; Rozalija (Eliza) Leban iz Črnič; Neža St. za pomoč v svoji štiriletni bolezni;

U. M. P. da bi bila sprejeta v samostan, če je božja volja; tr. A. P. priporoča sebe in svojo mater v dober namen; neka tr. v C. za večje poterpljenje v bolezni in srečno smert; neka tr. od Sv. Jurija ob Taboru za zdravje in vdanost v voljo božjo, neka druga v velikih težavah, da bi se ž njo zgodila volja božia; neki duhovnik za ozdravljenje; A. M. v M. za božjo pomoč v veliki sili; F. B. priporoča neko dušo, ki obupuje in si ne more in ne ve pomagati; J. B. v M. nekega mladeniča za spreobrnjenje v čast presvetemu Sercu Jezusovemu in prečistemu Sercu Marijinemu; O. M. svojega brata, ki boleha na očeh; N. L. za ozdravljenje duše in telesa.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: iz Egipta (kjer se tudi Cvetje rado bere) M. A., mlada po smerti starišev osirctela tretjerednica, da je iz hude bolezni ozdravela in dobila dobro službo; iz Celja sedmošolec Anton Benetek, da je po priprošnji sv. Antona Padovanskega srečno doveršil važen izpit (priporoča se tudi v molitev za srečen vspeli pri študijah); iz Dubrovnika P. A. Š. za ozdravljenje neke osebe zadobljeno po devetdnevnicu k sv. Antonu Padovanskemu; K. W. za mnogokratno vslišanje; L. K. za zboljšanje zdravja in za vse prejete milosti, zlasti, da se je razpertje v prijateljstvu zopet poravnalo; neka oseba iz Tolmina, da ji je hudo bolna noga ozdravela, ko ji ni že več pomagalo nobeno zdravilo; Anton Hojnik od Sv. Lovrenca v Puščavi za tolažbo, ki jo je prejel v velikih boleznih od prečiste Device Marije; R. G. za ozdravljenje svojega brata pri pljučnem vnetju; tri tretjerednice od Sv. Jurija ob Taboru za pomoč v raznih potrebah; neka žena od Nove štifte za zdravje noge in srečen porod; J. R. za viden božji blagoslov; M. Z. na D., da je dobila dobro službo; M. J. v Š., da je neki močno bolan sosed po nasvetovani trikratni tridnevnicu na čast sv. Antonu Pad. ozdravel, tako da lahko dela tudi težka dela; Terezija Mesojedec, gospodinja v Dobropoljah na Dolenjskem, da je po priprošnji sv. Antona Padovanskega kmalu ozdravela od hude bolezni v glavi.

Spominjajmo se v stiskah besede kralja Davida; „Blizu je Gospod vsem, ki ga kličejo, vsem, ki ga kličeje v resnici.“

Naznanilo.

Tretjerednikom naše goriške skupščine se naznanja s tem, da se jim bo dal papežev blagoslov — namestu na binkoštno nedeljo — pri shodu mesca junija.

Tedaj je bil torej Janežič in z njim menda ves naš učeni svet prepričan, da je v teh in takih primerih *v* prvotno in torej opravičen. Ali v novejšem času se je to prepričanje spremenilo. Pričujoča osma izdaja (in ne vem koliko izdaj že pred njo) piše vse to z *l*: imenovalnik, roditeljik, dajalnik, tožilnik, celo samostalni in gori iz 3. izdaje navedeno mesto o končnici *-en, -na, -no* je predelano tako:

„1. tvorno - preteklemu deležnik nedovršnih glagolov dodana, je vselej tvornega pomena; na pr. *dajal* — *dajalen* (*dajalna, dajalno*), *kazal* — *kazalen*, *obetal* — *obetalen*, *ponavljal* — *ponavljalen*, *prehajal* — *prehajalen*; *redil* — *redilen*, *hladil* — *hladilen*, *mečil* — *mečilen*, *svojil* — *svojilen*, *zmagal* — *zmagalen*.“*)

Tudi Šuman se derži te pisave v obeh svojih slovnica; vendar ni najti, koliker vidim, v nobeni pojasnila, ki bi nas moglo prepričati, da je tako prav. Ko primer adjektiva na *-en* iz participija na *-l* navaja, kakor Miklošič v dotičnem zvezku svoje Vrgl. Gr., edino besedo *stalen*; h končnici *-ikъ* navajata oba: *sukalnik*, *umivalnik*, vendar: *likavnik*, in nikjer ni povedano, ali si mislita prvi dve besedi iz participijev ali iz samostavnikov *sukalo* in *umivalo* (č. *soukadlo*, *umyvadlo*). Po primerih, ki smo jih videli, moramo reči, da je resnica poslednje. Jaz bi dejal, da celo beseda *stalen* (izg. *staven*, Gutsman piše: *stau*) ni iz kakega participija, temuč iz adj. stsl. *stalъ*, p. *stały* fortis (če ne morda iz *stálo* — *stojalo*, na kar bi kazal hrv. dolgi *a*: *stálan*).

Ker se torej ne da dokazati, da se pri nas iz part. na *-l* izvajajo adj. na *-en, -na -no*, pač pa je dokazano, da je naredil Vodnik nove besede svoje slovniške terminologije po analogiji domačih besed na *-iv en, -av en*, moramo hote ali nehote sklepati, da je moderna pisava na *-ilen, -alen, -ilnik -alnik* v takih primerih napačna; žal, da se je Pleteršnik odločil zanjo in stare oblike z *v* kar naravnost izključil, celo v takih primerih, kjer se *v* še zdaj blizu sploh piše, kakor *klavnic*, *ključavnica* (po analogiji večine iz starega *ključanica*, kar je menda iz *ključnica*, prim. štaj. *ključenca*; stsl. *ključanica* je v Mikl. stsl. lex. zaznameno z „glag.“, je torej najberž le starohervaško). —

Ali pa se je morda Vodnik zmotil, ko je delal svoje tehnične izraze po analogiji besed na *-aven, -iven*? Ali bi se bil imel ravnati po analogiji Dalmatinovih: *kupilni, vmivalni* ter vzeti samostavnike na *-lo* za podlago svojim izpeljavam? Saj vsaj imena padežev res pomenijo nekako orodje in orodje se imenuje ravno z besedami na *-(d)lo*. — Jaz mislim, da to ni tako. Genitivus se ne more imenovati *rodilni papež*, ker se ž njim nič ne rodi, dativus ne *dajalni*, ker se ž njim nič ne daje, accusativus ne *tožilni*, ker se ž njim nič ne toži. Na kako orodje Vodnik pač tudi ni mislil; on je hotel le podomačiti stsl. *staloslov*, ali ruska imena padežev, kakor *sta mu* jih dajala „*Lomonosov* in *Smotrski* v svojih bukval“ (Predg. IV.) Tam je našel besede na *-atelen, -itelen*, n. pr. za „*indeclinabilis*“: *нескляна-телець* (Dobrowsky, Instit. ling. slav. dial. vet. pag. 326). Kako

*) Ali „*zmagati*“ ni nedovršen glagol!

je hotel to podomačiti? — Ako je „potabilis“: пивѣнь t. j. piven, zakaj ne bi bilo „indeclinabilis“: нескланявен? Morda ni ravno tako argumentiral; držal se je svojega jezičnega čuta in mi mu moramo priznati, da je zadel pravo. Če je pa нескланятеленъ: нескланявен, je родительный: родиѣни in tako podobno pri ostalih padežih. Napaka je bila le, da je rabil, kaker smo že rekli, nedoločne oblike namestu določnih; to bi mu bili nasledniki imeli popraviti. Ni pa bilo ravno treba samostavnikov delati; saj so drugim Slovenom, zlasti Rusom še zdaj pridevniki zadosti dobri. Nemci seveda pravijo „der Nominativ, der Genitiv“; menda prav zato tudi pri nas nismo bili zadovoljni le z imenovanim padežem itd.

Če je po tem takem naše -aven, -iven to, kar rusko -ательный, -ительный, smemo in moramo menda po pravici v vseh primerih te ruske končnice zamenjavati z našimi -aven, -iven, torej ne le n. pr. начинательный (inchoativus): začéjavní, сравнительный (comparativus): примѣрjavní (ne: примерjální), temuč tudi n. pr. мирительный: mirivní, ободрительный: spodbujevavní, унижительно: poniževavno itd. Pisava mirilni, izpodbujevalni itd. se z ničemer ne da opravičiti, prav kaker ne mirilec, izpodbujevalec itd.

V resnici pa bi se prav pisali z *l* (pa izgovarjali z *o*) tisti primeri, ki so izvedeni iz doveršnih glagolov, torej дополнительный: dopolnilen, удовлетворительный: zadostilen; tu mislimo na dopolnilo, zadostilo; prim. volivec, kedor ima volivno pravico, volilec, kedor je v resnici volil, (kaker prišel, kedor je prišel); zmagovavec, kedor zmaguje (zmirom), zmagalec, kedor je zmagal (enkrat). Po zgledu stslav. ошельнь (solitarius, ki je „odsšel“) bi se dalo narediti morda res tudi zmagalen, kedor je zmagal. —

Po vsem tem smemo skleniti, da je pisati *l* le 1. v starih besedah, ki so se v 16. stoletju sploh tako pisale in se tako pišejo tudi v drugih slavenskih jezikih, ne le samo v hervaščini ali serbsčini; 2. v novih besedah, ki so očitno ali iz samostavnikov na -(d)lo, ali iz part. na -l, -la, -lo. V vseh drugih primerih je pisati *v*. — Neketere besede bi se vtegnile prav pisati tako ali tako z majhnim razločkom ali tudi brez posebnega razločka v pomenu: prebivavec (tako ima Dalm. tudi Jer. 50 c: „prebivaue“) in prebivalec. V dvojbah bi bilo pisati, kar menj moti izreko: *v*.

S tem bodi za zdaj končana ta „ocena“, ki seveda ne velja tolikaj novi izdaji Janežičeve slovnice, koliker sploh modernemu predelavanju naše knjižne slovenščine in nje izreke.

Dostavek. — Po prijaznem dopisu dvornega svetnika V. Jagiča mi je zdaj znana etimologija zadujč omenjene hrv. besede žmuo, žmul, žmulj; modiolus. V starih srb. listinah se nahaja še možul in mžul; iz poslednjega je po metath. žmul. Jagič sodi torej, da je žmul (žmuo) stariše in bolje opravičeno ko žmulj. Jaz bi dejal, da je iz srednjega *l*, ki si ga imamo misliti v latinščini, lahko nastal ob enem nekod terdi *t*: žmuo, drugod mehki *l*: žmulj.

Na znanje!

S 1. zvezkom pričujočega tečaja novim naročnikom ne moremo več postreči, ker je pošel popolnoma.